

**PRZEGLĄD ZACHODNIOPOMORSKI
ROCZNIK XXXIV (LXIII) ROK 2019 ZESZYT 1**

A R T Y K U Ł Y

PRZEMYSŁAW SZYMAŃSKI

ORCID: 0000-0001-5548-7117

Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Szczeciński

e-mail: przem.szym@gmail.com

**RADY OSIEDLI (NIE)WYKORZYSTANĄ SZANSĄ
NA ROZWÓJ SAMORZĄDNOŚCI W MIASTACH –
PRZYKŁAD JEDNOSTEK POMOCNICZYCH W SZCZECINIE**

Słowa kluczowe: jednostki pomocnicze, rady osiedli, wybory, samorząd terytorialny, partycypacja publiczna

Keywords: auxiliary units, councils of housing estate, elections, local self-governing, public participation

Partycypacja społeczna jest jednym z filarów społeczeństwa obywatelskiego. W Polsce mamy do czynienia z wciąż niewielką aktywnością obywateli w mechanizmach demokratycznych. Potwierdza to Rządowy Raport *Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe*, przygotowany w 2009 roku przez Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów:

Polaków (...) charakteryzuje niska aktywność obywatelska. Polski sektor pozarządowy jest niewielki, organizacje pozarządowe działają niestabilnie, mają niepewną sytuację finansową i organizacyjną, napotykając nieustannie na trudności w pozyskiwaniu środków na swoją działalność. Prawie połowa Polaków wyraża niskie zainteresowanie troską o dobro (...)¹.

¹ Rządowy Raport *Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe*, Warszawa 2009.

Aktywność społeczno-polityczna i obywatelska nieodzownie związana jest z poczuciem wpływu na sprawy publiczne. Rosnącą partycypację społeczną w Polsce zdają się potwierdzać przeprowadzone w styczniu 2016 roku badania, które pokazują, że obecnie wśród Polaków, poczucie wpływu na sprawy publiczne jest najwyższe od początku lat dziewięćdziesiątych (od czerwca 1992 r.). Należy przy tym zaznaczyć, że Polacy mają znacznie większe przekonanie o możliwości wpływu na bieg wydarzeń miasta lub gminy, w której mieszkają (56%), niż kraju (41%)².

Biorąc pod uwagę powyższe badanie, jednostką terytorialną państwa, na którą największy wpływ mają obywatele, jest gmina. Na gruncie obowiązującego stanu prawnego gmina, aby efektywniej realizować zadania własne, może utworzyć w ramach swojego obszaru jednostki pomocnicze (tj. sołectwa dla wsi i dzielnice lub osiedla dla miast). Celem takiego podziału gmin jest dążenie do rzeczywistego wpływu na demokratyzację życia społecznego mieszkańców danego obszaru.

Znaczenie jednostek pomocniczych gmin zostało dostrzeżone w rządowym dokumencie *Krajowa Polityka Miejska 2023*. Jego autorzy zauważają, że samorządy powinny wzmacniać kompetencje jednostek pomocniczych działających w mieście, takich jak rady dzielnic i osiedli. Rady usytuowane są bowiem na najniższym poziomie samorządności terytorialnej i mogą stać się elementem pośredniczącym między władzami i społecznością lokalną. Istotne jest wypracowanie i promowanie najlepszych praktyk związanych z funkcjonowaniem jednostek pomocniczych w miastach³.

W tym miejscu pojawia się jednak pytanie, czy istnienie jednostek pomocniczych jest właściwie wykorzystywane przez jednostki samorządu terytorialnego? Czy, na podstawie istniejącego stanu prawnego, władze samorządowe nadają poszczególnym radom odpowiednie prawa i obowiązki, tak by stanowić mogły łącznik między organami jednostek samorządu lokalnego i mieszkańcami, odgrywając, w myśl zasady subsydiarności, istotną rolę zarówno w urbanizacji dzielnic, osiedli, okręgów, jak również organizacji usług publicznych? Czy rady osiedli poprzez podejmowane przez siebie działania mogą stać się uzupełnieniem zyskujących na popularności budżetów partycypacyjnych? Warto także zadać

² *Aktywność społeczno-polityczna Polaków*, Warszawa 2016 (Komunikat z Badań – CBOS, 16/2016).

³ *Krajowa Polityka Miejska 2023*, https://www.mr.gov.pl/media/10252/Krajowa_Polityka_Miejska_20-10-2015.pdf (dostęp 14.12.2016 r.).

pytanie, czy mieszkańcy miast posiadają wystarczającą wiedzę na temat funkcjonowania jednostek pomocniczych?

Problematyka funkcjonowania jednostek pomocniczych w Polsce poruszana była wielokrotnie w pracach naukowych. Warto spośród nich wymienić monografię Moniki Augustyniak *Jednostki pomocnicze gminy*⁴ oraz opracowanie *Model uprawnień jednostki pomocniczej w procesach planowania i wykonywania budżetu gminy* autorstwa Rafała Trykozki⁵. Ważną pozycją jest również publikacja wydana pod redakcją Adama Jarosza i Beaty Springer pt. *Jednostki pomocnicze w polskich gminach. Pozycja, funkcje i wyzwania*⁶.

Celem niniejszego artykułu jest analiza sposobu funkcjonowania miejskich jednostek pomocniczych na przykładzie Szczecina. Autor podejmie próbę zbadania podstaw prawnych, organizacji, trybu wyborów organów oraz zadań i kompetencji jednostek pomocniczych. Kluczowym zagadnieniem będzie również ukazanie relacji, zarówno pod względem prawnym, jak i finansowym, zachodzących między jednostkami pomocniczymi a organem je stanowiącym. Autor odpowie na pytanie, czy obowiązujące przepisy prawa powszechnego i miejscowego pozwalają na skuteczne i efektywne funkcjonowanie rad osiedli w Szczecinie. Wskazane zostaną także przyczyny niskiej frekwencji wyborczej do rad osiedli w Szczecinie.

Z powodu szerokiego zakresu tematycznego artykuł przygotowany został przy wykorzystaniu wielu metod badawczych. Spośród nich wyróżnić należy metodę porównawczą, która polega na wykrywaniu podobieństw między procesami i zjawiskami, co prowadzi również do ustalenia różnic między nimi⁷. Dzięki tej metodzie będzie można poddać analizie nie tylko wyniki wyborów w poszczególnych jednostkach pomocniczych Szczecina, ale też takie zmienne, jak ogólna liczba kandydatów, wiek i liczba kadencji wybranych radnych, frekwencja wyborcza itp. Autor posłużył się również analizą ilościową – metodą wykorzystywaną w badaniach dotyczących wyborów, systemów głosowania, manifestów partyjnych i postaw politycznych. W przygotowaniu pracy przydatna była także metoda instytucjonalno-prawna. Polega ona na analizie norm prawnych i aktów

⁴ M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy*, Warszawa 2010.

⁵ R. Trykozko, *Model uprawnień jednostki pomocniczej w procesach planowania i wykonywania budżetu gminy*, Warszawa 2014.

⁶ *Jednostki pomocnicze w polskich gminach. Pozycja, funkcje i wyzwania*, red. A. Jarosz, B. Springer, Zielona Góra 2014.

⁷ A. Chodubski, *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 2004, s. 125–126.

normatywnych będących podstawą funkcjonowania jednostek pomocniczych w Szczecinie i w Polsce.

Podstawy prawne funkcjonowania rad osiedli

Kluczowym elementem tworzącym współczesny kształt polskich rad osiedli jest Ustawa o samorządzie terytorialnym z 1990 roku, która przyniosła ustrojową zmianę polskich gmin, czyniąc z nich rzeczywisty podmiot życia lokalnego, posiadający osobowość prawną i majątek. W myśl tej ustawy dzielnice i osiedla stanowią element składowy gminy.

Powoływanie jednostek pomocniczych należy do kompetencji rad gmin. Gminy określają:

- sposób powołania jednostki pomocniczej,
- nazwę i obszar, w tym liczbę ludności jednostki pomocniczej,
- zasady i tryb wyborów organów jednostki pomocniczej,
- zadania i sposób organizacji organów jednostki pomocniczej,
- zakres i sposób realizacji zadań przekazanych jednostce pomocniczej,
- zakres oraz formy kontroli i nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej.

Rada gminy określa zasady powoływania i funkcjonowania jednostek pomocniczych gminy, a następnie nadaje statut poszczególnym jednostkom pomocniczym⁸. Rola właściwie skonstruowanych i aktualnych statutów sołectw czy osiedli jest kluczowa dla funkcjonowania tych jednostek. Statuty powinny regulować kwestie ustrojowe oraz proceduralne.

W obecnym stanie prawnym struktura jednostek pomocniczych zbliżona jest do struktury gminy. Jednostki te działają za pośrednictwem organów uchwałodawczych i wykonawczych. Ich uprawnienia uregulowane są w ustawie o samorządzie gminnym oraz w prawie lokalnym⁹.

M. Augustyniak wydziela następujące grupy zadań przypisane jednostkom pomocniczym:

- ustrojowo-organizacyjne, np. wybór organów rady,
- gospodarczo-majątkowe, np. zarządzanie mieniem,

⁸ Art. 5 ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 ze zmianami).

⁹ *Samorząd terytorialny w pigułce*, Fundacja Stefana Batorego, <http://www.maszglas.pl/wp-content/uploads/2015/05/Samorzad-terytorialny-w-pigulce.pdf> (dostęp 14.12.2016 r.).

- budżetowo-finansowe, np. prowadzenie gospodarki finansowej, przygotowywanie planów wydatków i przychodów,
- administracyjne (w tym orzecznicze), np. wydawanie decyzji na mocy upoważnienia,
- opiniodawczo-wnioskowe, np. opiniowanie spraw dotyczących społeczności,
- konsultacyjno-reprezentacyjne, np. uczestnictwo w konsultacjach,
- proceduralne, np. określenie typu procedowania¹⁰.

W teorii wydawać się więc może, że jednostki pomocnicze miast mają szansę stanowić swoisty łącznik między organami jednostek samorządu lokalnego i mieszkańcami, odgrywając, w myśl zasady subsydiarności, istotną rolę zarówno w urbanizacji dzielnic, osiedli, okręgów, jak i w organizacji usług publicznych. W praktyce zadania i kompetencje powierzane organom jednostek pomocniczych nie pozwalają jednak na samoistne realizowanie zadań publicznych, a ich uprawnienia sprowadzają się głównie do integrowania lokalnej wspólnoty samorządowej, wnioskowania w sprawie działań gminy na rzecz jednostki pomocniczej, opiniowania i konsultacji zadań podejmowanych przez jednostki organizacyjne gminy w sprawach dzielnicowych i osiedlowych oraz podejmowania działań informacyjnych na temat spraw związanych z jednostką pomocniczą¹¹.

Znaczenie jednostek pomocniczych zdeterminowane jest przez politykę gmin. Brak nałożonego na jednostki samorządu terytorialnego obowiązku tworzenia jednostek pomocniczych należy uznać za podstawowy wyznacznik ich dzisiejszej słabej pozycji w strukturze samorządowej¹². Sama nazwa „jednostki pomocnicze” w istocie nawiązuje do zasady pomocniczości (subsidiarności), polegającej na lokowaniu kompetencji decyzyjnych – i związanej z nimi odpowiedzialności – na możliwie najniższym szczeblu¹³.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 7 Ustawy o samorządzie gminnym do wyłącznej właściwości rady gminy należy ustalenie zakresu działania jednostek pomocniczych. Zadania przekazywane jednostce rada określa w jej statucie. Niebagatelne znaczenie mają również uwarunkowania ekonomiczne dotyczące nakładów finansowych przeznaczanych przez gminy na funkcjonowanie jednostek

¹⁰ M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze...*, s. 213.

¹¹ A. Strzelecki, *Aktywność obywatelska jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego*, „Zarządzanie Publiczne” 2013, nr 3 (23), s. 269.

¹² R. Trykozko R., *Model uprawnień...*, s. 11.

¹³ A. Szewc, G. Jyż, Z. Pławewski, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 75.

pomocniczych. Zakres zadań rad osiedlowych i ich zarządów każda rada gminy ustala bowiem według własnego wyboru, potrzeb i możliwości. Na potrzeby zilustrowania sposobu funkcjonowania rad osiedli przedstawiona zostanie sytuacja jednostek pomocniczych w Gminie Miasto Szczecin.

Funkcje i zadania rad osiedli w Szczecinie

Podział Szczecina na dzielnice i osiedla przyjęty został przez Radę Miasta Szczecin uchwałą Nr VIII/53/90 z dnia 28 listopada 1990 roku. Obecnie miasto składa się z 4 dzielnic, w których znajduje się łącznie 37 osiedli.

Tabela 1. Dzielnice i osiedla w Szczecinie wraz z liczbą mieszkańców – dane z 4.12.2016 roku

Dzielnica	Osiedle	Liczba mieszkańców
1	2	3
Prawobrzeże	Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce	4 057
	Wielgowo-Sławociesze-Zdunowo	3 811
	Kijewo	3 416
	Załom-Kasztanowe	3 486
	Dąbie	12 938
	Słoneczne	12 897
	Majowe	7 269
	Bukowe-Kłęskowo	14 267
	Zdroje	8 478
	Podjuchy	8 578
	Żydowce-Klucz	2 303
Śródmieście	Międzyodrze-Wyspa Pucka	1 034
	Nowe Miasto	7 980
	Turzyn	18 453
	Śródmieście-Zachód	14 074
	Stare Miasto	4 378
	Centrum	18 116
	Śródmieście-Północ	11 443
	Niebuszewo-Bolinko	20 611
	Łękno	3 185
	Drzetowo-Grabowo	15 932

1	2	3
Zachód	Pomorzany	20 221
	Gumieńce	20 909
	Świerczewo	15 732
	Pogodno	23 921
	Krzekowo-Bezrzecze	4 164
	Zawadzkiego-Klonowica	11 802
	Głębokie-Pilchowo	1 230
	Arkońskie-Niemierzyn	11 231
	Osów	4 083
Północ	Warszewo	10 212
	Niebuszewo	17 356
	Żelechowa	14 051
	Gołęcino-Goćław	3 161
	Bukowo	4 453
	Stołczyn	4 247
	Skolwin	3 036

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

Funkcje i zadania rad osiedli w Szczecinie określone są w statutach poszczególnych osiedli, co wynika z art. 35 ust. 3 pkt 4 Ustawy o samorządzie gminnym. Podstawowym zadaniem osiedla jest reprezentowanie interesów mieszkańców osiedla wobec organów miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji i organizacji działających na terenie osiedla.

Zgodnie z obowiązującymi statutami przyjętymi przez Radę Miasta Szczecin do zadań osiedli należy m.in. wspieranie i inspirowanie działań o znaczeniu lokalnym, zmierzających do poprawy warunków zamieszkiwania i życia mieszkańców, działanie na rzecz rozwoju samorządności lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego oraz uczestniczenie w organizowaniu kulturalnego i społecznego życia mieszkańców, pomocy i samopomocy społecznej¹⁴. Ponadto osiedla organizują i wspomagają działania podejmowane przez mieszkańców oraz wnioskuje do organów gminy w sprawach istotnych dla mieszkańców, w tym m.in. tworzenia, łączenia i likwidacji oraz zmiany granic osiedli, zmian w statutach, korekt budżetu na etapie przygotowania jego projektu, wieloletniej prognozy finansowej,

¹⁴ Przykładowo: Uchwała Nr XLIV/1307/14 Rady Miasta Szczecin w sprawie Statutu Osiedla Miejskiego Arkońskie-Niemierzyn.

lokalizacji instytucji kultury, placówek oświatowych oraz ośrodków rekreacji i sportu o charakterze lokalnym, miejskiej komunikacji zbiorowej, planów zagospodarowania przestrzennego i inwestycji komunalnych. Jednostki pomocnicze mają ponadto możliwość opiniowania projektów budżetu i wieloletniej prognozy budżetowej gminy oraz innych uchwał i dokumentów dotyczących m.in. zamiaru likwidacji placówek oświatowych, zmian funkcjonowania komunikacji zbiorowej, lokalizacji punktów usługowo-handlowych, instytucji kultury i szkół na terenie osiedli. Poza wyżej wymienionymi do zadań osiedli w Szczecinie należy również współdziałanie z organami gminy, policją, strażą miejską, strażą pożarną, organizacjami społecznymi i pozarządowymi oraz z kierownictwem placówek oświatowo-wychowawczych. Osiedla mają również udział z głosem doradczym przy odbiorze inwestycji prowadzonych przez miasto lub miejskie jednostki organizacyjne, a także wnioskować mogą o przeprowadzenie konsultacji społecznych na warunkach określonych w odrębnych przepisach.

Należy zaznaczyć, że ustawodawca nie przewidział żadnych zadań, które jednostka pomocnicza wykonywałaby na zasadzie wyłączności¹⁵. Zgodnie z obowiązującymi przepisami rada gminy, określając uchwałą pewien katalog zadań przeznaczony do realizacji przez jednostki pomocnicze, determinuje ich funkcje, wskazując na ich charakter pomocniczy w strukturze gminy. Statuty osiedli w Szczecinie wskazują na niewielki zakres kompetencji istniejących w tym mieście jednostek pomocniczych. Na ich podstawie osiedla wspomagają władze miejskie w działaniach o charakterze lokalnym, mogą m.in. składać wnioski do budżetu miasta i wieloletniej prognozy finansowej. Poza tym pełnią rolę *stricte* opiniodawczą, doradczą i integracyjną. Jak wykazane zostanie w dalszej części artykułu, osiedla mają własne, niewielkie budżety, które poza celami administracyjnymi przeznaczane są na imprezy integracyjne dla mieszkańców.

Podstawę funkcjonowania jednostek pomocniczych znajdziemy w Ustawie o samorządzie gminnym, której art. 37 stanowi, że organem uchwałodawczym dzielnicy (osiedla) jest rada o liczbie członków ustalonej według art. 17, nie większej jednak niż 21¹⁶. Organem wykonawczym dzielnicy (osiedla) jest natomiast zarząd, na czele którego stoi przewodniczący. Rady osiedli w Szczecinie

¹⁵ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 15 kwietnia 2014 r. (II SA/Bd 255/14).

¹⁶ Zgodnie z powyższym, na podstawie obecnego brzmienia art. 17, rada osiedla (dzielnicy) zawsze liczyć będzie albo 15, albo 21 osób (na osiedlach i w dzielnicach o liczbie mieszkańców przekraczającej 20 tys.).

są organami uchwałodawczymi i kontrolnymi osiedli, do których wyłącznej właściwości należą wybór i odwołanie przewodniczącego zarządu oraz pozostałych członków zarządu. Do właściwości rady należy również m.in. powoływanie stałych i doraźnych komisji, uchwalanie planów rzeczowo-finansowych osiedli, a także składanie wniosków i opinii do organów miasta.

Organem wykonawczym osiedla jest zarząd wybierany przez radę spośród jej członków. Zarząd osiedla liczy pięć osób i składa się z przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, skarbnika, sekretarza i członka. Do właściwości zarządu należy m.in. opracowywanie projektów uchwał rady (w tym projektu planu rzeczowo-finansowego), wykonywanie zwykłego zarządu mieniem, wykonywanie uchwał rady oraz przygotowywanie rocznych sprawozdań z działalności rady i zarządu.

Frekwencja wyborcza

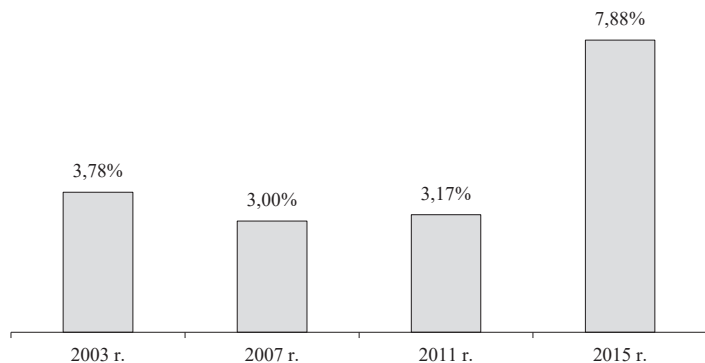
W ostatnich latach faktem stają się przemiany politycznej podmiotowości mieszkańców miast. Zauważalny staje wzrost zainteresowania miejskością w kulturze, pracach badawczych oraz w aktywności podmiotów, których działania są ukierunkowane na miasto¹⁷. Odzwierciedlenie tego procesu zauważyć można także we frekwencji w wyborach do rad osiedli organizowanych w Szczecinie. W wyborach do 37 rad, zorganizowanych w kwietniu 2015 roku, udział wzięło 7,88% uprawnionych do głosowania mieszkańców Szczecina. Na wybory poszło zdecydowanie więcej mieszkańców niż na głosowania przeprowadzane w 2003, 2007 i 2011 roku, kiedy frekwencja ani razu nie przekroczyła 4%.

Przyczyn wzrostu frekwencji wyborczej do rad osiedli jest z pewnością kilka. Poza wskazanym już wzrostem zainteresowania mieszkańców instytucją rad wpływ na zwiększenie liczby mieszkańców, którzy oddali głos w wyborach, miała zmiana ordynacji wyborczej. Uchwałą nr V/59/15 z dnia 17 lutego 2015 roku w sprawie zmiany ordynacji wyborczej do rad osiedli w Gminie Miasto Szczecin Rada Miasta Szczecin zniosła zapis o ciszy wyborczej.

Wybory z 2015 roku po raz pierwszy w historii zostały również poprzedzone kampanią promocyjną, która miała na celu zachęcenie mieszkańców Szczecina do kandydowania oraz zwiększenie frekwencji wyborczej. W tym celu do użytku

¹⁷ M. Kowalewski, *Organizowanie miejskiego aktywizmu w Polsce: Kongres Ruchów Miejskich*, s. 3, <http://socialspacejournal.eu/Sz%C3%B3sty%20numer/Maciej%20Kowalewski%20-%20Organizowanie%20miejskiego%20aktywizmu%20w%20Polsce.pdf> (dostęp 14.12.2016 r.).

mieszkańców oddano specjalny serwis internetowy poświęcony radom osiedli (www.osiedla.szczecin.pl), na którym znalazły się nie tylko zasady dotyczące wyborów czy odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania, ale również prezentacja sylwetek poszczególnych kandydatów. Dzięki temu mieszkańcy Szczecina mogli lepiej poznać startujących w wyborach kandydatów. Na stronie internetowej umieszczono również wyszukiwarkę osiedlowych komisji wyborczych, która ułatwiała dotarcie do poszczególnych lokali wyborczych. Dodatkowo wyprodukowany został spot radiowy i telewizyjny, stworzono specjalne plakaty oraz ulotki promujące dotychczasowe dokonania szczecińskich rad osiedli, a informacje dotyczące wyborów oraz działalności rad osiedli systematycznie ukazywały się na łamach lokalnej prasy.



Wykres 1. Frekwencja wyborcza w wyborach do rad osiedli w Szczecinie w latach 2003–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

Zgodnie z ordynacją wyborczą prawo wzięcia udziału w wyborach do rady osiedla ma każdy mieszkaniec Szczecina, który najpóźniej w dniu wyborów ukończy 18 lat i na stałe zamieszkuje obszar danego osiedla. W głosowaniu można było oddać głos na więcej niż jednego kandydata. W radach 15-osobowych wyborca mógł zagłosować na maksymalnie 8 osób, a w 21-osobowych – na 11 osób¹⁸.

¹⁸ Uchwała Nr V/133/07 Rady Miasta Szczecin z dnia 23 lutego 2007 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia wyborów do rad osiedli w Gminie Miasto Szczecin (Ordynacja wyborcza) (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 32 z 2007 r. poz. 473) zm. Uchwałą Nr V/59/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 17 lutego 2015 r.

Frekwencja wyborcza we wszystkich kolejnych wyborach do rad osiedli organizowanych w Szczecinie charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem. W 2015 roku największą frekwencję wyborczą odnotowano w Radzie Osiedla Międzyodrze-Wyspa Pucka – 31,93%. Druga pod względem frekwencji wyborczej okazała się Rada Osiedla Głębokie-Pilchowo – 24,65%, a trzecią Rada Osiedla Kijewo – 18,38%. Najniższą frekwencję wyborczą odnotowano na osiedlach: Śródmieście-Zachód (1,76%), Centrum (1,85%) oraz Śródmieście-Północ (1,88%).

Tabela 2. Frekwencja w wyborach do rad osiedli w Szczecinie przeprowadzonych 26 kwietnia 2015 roku (%)

Osiedle	Frekwencja	Osiedle	Frekwencja
Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce	9,98	Śródmieście-Północ	1,88
Wielgowo-Sławociesze-Zdunowo	13,30	Niebuszewo-Bolinko	3,51
Kijewo	18,38	Świerczewo	3,91
Załom-Kasztanowe	8,64	Łękno	7,01
Dąbie	8,35	Pogodno	4,52
Słoneczne	5,09	Krzekowo-Bezrzecze	8,84
Majowe	5,29	Zawadzkiego-Klonowica	4,31
Bukowe-Klęskowo	6,41	Głębokie-Pilchowo	24,65
Zdroje	3,97	Arkońskie-Niemierzyn	5,11
Podjuchy	10,73	Drzetowo-Grabowo	3,53
Żydowce-Klucz	brak głosowania	Osów	10,70
Międzyodrze-Wyspa Pucka	31,93	Warszewo	brak głosowania
Pomorzany	2,98	Niebuszewo	2,90
Gumieńce	7,19	Żelechowa	4,09
Nowe Miasto	brak głosowania	Golecino-Gocław	brak głosowania
Turzyn	3,16	Bukowo	9,08
Śródmieście-Zachód	1,76	Stołczyn	5,18
Stare Miasto	brak głosowania	Skolwin	14,07
Centrum	1,85		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

W przypadku wskazanych wyżej osiedli na przestrzeni ostatnich lat frekwencja w dużej mierze utrzymuje się na podobnym poziomie. Na podstawie

obserwacji zaangażowania mieszkańców Szczecina w wyborach do rad osiedli można przyjąć tezę, że na osiedlach w centralnej części Szczecina frekwencja w tych specyficznych wyborach jest o wiele mniejsza niż na obszarach położonych na obrzeżach miasta.

Tabela 3. Frekwencja wyborcza w wyborach do wybranych rad osiedli w Szczecinie w latach 2003–2015 (%)

Osiedle	2003	2007	2011	2015
Międzyodrze-Wyspa Pucka	6,69	brak	19,71	31,93
Osiedle Głębokie-Pilchowo	27,75		21,82	24,65
Osiedle Kijewo	12,11		14,99	18,38
Śródmieście-Zachód	1,16		1,50	1,76
Centrum	1,59	1,61	1,82	1,85
Śródmieście-Północ	1,45	1,42	brak	1,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

Osobną kwestią jest zaangażowanie mieszkańców w wyborach do rad osiedli. W wyborach przeprowadzonych w roku 2003 zgłosiło się łącznie 1004 kandydatów rywalizujących o 585 miejsc. Wybory odbyły się w każdej szczecińskiej jednostce pomocniczej. Cztery lata później do wyborów zgłosiło się 780 kandydatów, a do głosowania doszło na 29 z 37 osiedli. W 2011 roku w wyborach wzięło udział 787 kandydatów, a głosowanie odbyło się w 32 z 37 osiedli. W ostatnich wyborach, które odbyły się w kwietniu 2015 roku, uczestniczyło 874 kandydatów, a głosowanie miało miejsce w 32 z 37 osiedli.

W 2015 roku najwięcej kandydatów na jedno miejsce wystartowało w wyborach do Rady Osiedla Turzyn (2,4 osoby na 1 miejsce), Rady Osiedla Kijewo (2,27 osoby na 1 miejsce), Rady Osiedla Pogodno (2,14 osoby na 1 miejsce), Rady Osiedla Gumieńce i Rady Osiedla Niebuszewo-Bolinko (2,05 osoby na 1 miejsce). Mniej kandydatów niż miejsc w radach zgłosiło się na osiedlach Gołęcino-Gocław, Stare Miasto, Nowe Miasto i Żydowce-Klucz. Wybory nie odbyły się na osiedlu Warszewo, gdzie zarejestrowało się tylko kandydatów, ile jest miejsc w radzie.

Średnia frekwencja w wyborach do rad wyniosła 7,88%. Jak już zostało wskazane, procent mieszkańców, którzy wzięli udział w głosowaniu, był jednak wyraźnie zróżnicowany terytorialnie. Przełożyło się to również na znaczne

różnice w liczbie głosów oddanych na kandydatów, którzy weszli w skład rad osiedli. Aby znaleźć się w Radzie Osiedla Stołczyn, wystarczyło uzyskać 17 głosów, a w Radzie Osiedla Majowe – 21 głosów. Do rad osiedli Gumieńce i Podjuchy weszli natomiast kandydaci, którzy uzyskali co najmniej 197 i 152 głosy.

Tabela 4. Podsumowanie wyborów do rad osiedli z 26 kwietnia 2015 roku

Osiedle	Liczba kandydatów	Liczba radnych	Najmniejsza/największa liczba głosów na radnego
1	2	3	4
Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce	17	15	39/238
Wielgowo-Sławociesze-Zdunowo	18	15	57/250
Kijewo	34	15	110/179
Załom-Kasztanowe	18	15	31/131
Dąbie	30	15	147/320
Słoneczne	25	15	133/212
Majowe	19	15	21/107
Bukowe-Klęskowo	29	15	144/348
Zdroje	19	15	47/177
Podjuchy	23	15	152/534
Żydowce-Klucz	14	15	brak głosowania
Międzyodrze-Wyspa Pucka	23	15	60/119
Pomorzany	23	21	58/247
Gumieńce	43	21	197/431
Nowe Miasto	12	15	brak głosowania
Turzyn	36	15	60/219
Śródmieście-Zachód	17	15	35/88
Stare Miasto	13	15	brak głosowania
Centrum	21	15	42/141
Śródmieście-Północ	25	15	40/74
Niebuszewo-Bolinko	43	21	99/174
Świerczewo	21	15	77/276
Łękno	21	15	35/67
Pogodno	45	21	114/295
Krzekowo-Bezrzecze	30	15	43/114
Zawadzkiego-Klonowica	30	15	80/172
Głębokie-Pilchowo	21	15	70/121
Arkońskie-Niemierzyn	21	15	66/299

1	2	3	4
Drzetowo-Grabowo	25	15	81/250
Osów	17	15	50/204
Warszewo	15	15	brak głosowania
Niebuszewo	20	15	44/235
Żelechowa	31	15	46/261
Goleścino-Goćław	13	15	brak głosowania
Bukowo	18	15	47/179
Stołczyn	16	15	17/112
Skolwin	28	15	67/215

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

Interesującą cechą, charakteryzującą poszczególne rady osiedli, jest wiek wchodzących w ich skład członków. Łatwo zauważyć, że średnia wieku członków oscyluje w granicach 50 lat. Zdecydowanie „najmłodszą” jednostką pomocniczą w Szczecinie jest Rada Osiedla Niebuszewo – średnia wynosi tam około 31 lat. Średnia wieku członków Rady Osiedla Centrum wynosi natomiast 61 lat, co stanowi najwyższy wynik¹⁹.

Tabela 5. Radni wybrani w wyborach do rad osiedli w Szczecinie
26 kwietnia 2015 roku

Osiedle	Średni wiek członków rady	Liczba wybranych radnych poprzedniej kadencji
1	2	3
Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce	55	5
Wielgowo-Sławociesze-Zdunowo	48	6
Kijewo	46	1
Załom-Kasztanowe	43	4
Dąbie	47	6
Słoneczne	59	5
Majowe	50	2
Bukowe-Kłęskowo	49	2
Zdroje	58	4
Podjuchy	42	3
Żydowce-Klucz	brak danych	2
Międzyodrze-Wyspa Pucka	44	1
Pomorzany	58	7

¹⁹ Dane z 26 kwietnia 2015 r.

1	2	3
Gumieńce	49	5
Nowe Miasto	brak danych	4
Turzyn	50	5
Śródmieście-Zachód	54	4
Stare Miasto	brak danych	2
Centrum	61	9
Śródmieście-Północ	57	7
Niebuszewo-Bolinko	48	2
Świerczewo	55	1
Łękno	54	5
Pogodno	48	7
Krzekowo-Bezzecze	56	6
Zawadzkiego-Klonowica	59	6
Głębokie-Pilchowo	46	2
Arkońskie-Niemierzyn	51	4
Drzetowo-Grabowo	49	5
Osów	50	1
Warszewo	brak danych	2
Niebuszewo	31	1
Żelechowa	54	6
Gołęcino-Goćław	brak danych	5
Bukowo	50	4
Stołczyn	42	5
Skolwin	48	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

Zarzutem pojawiającym się w stosunku do rad osiedli w Szczecinie jest wielokadencyjność ich członków. Porównując skład osobowy jednostek pomocniczych w kadencji 2015–2019 ze składem z kadencji 2011–2015, zauważyć można, że spośród 579 członków obecnie zasiadających w radach 150 pełniło tę funkcję również w poprzedniej kadencji (26%).

W tym miejscu należy zaznaczyć, że w związku z protestem mieszkańców osiedla Żelechowa dotyczącym złamania ciszy wyborczej podczas głosowania 26 kwietnia 2015 roku, Miejska Komisja Wyborcza zarządziła powtórzenie wyborów. W przeprowadzonych 6 września 2015 roku ponownych wyborach mandat radnego uzyskało 13 z 15 osób wybranych w pierwszym terminie. W głosowaniu wystartowało 19 kandydatów. Nie zmieniła się liczba radnych, którzy powtórzyli swój mandat z kadencji 2011–2015.

Finansowanie rad osiedli

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 7 Ustawy o samorządzie gminnym do wyłącznej kompetencji rady gminy należy ustalenie zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań jednostek pomocniczych. Przepis ten pozostaje w ścisłej korelacji z art. 51 ust. 3 tej ustawy, w którym ustawodawca postanowił, że statut gminy określa uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy. Przepis ten należy interpretować jako obowiązek ujmowania w budżecie gmin wydatków na sfinansowanie działalności jednostek pomocniczych gminy, ale zamieszczenie tych wydatków w budżecie nie może być rozumiane jako przyznanie tym jednostkom jakichkolwiek uprawnień²⁰. Jednocześnie jednostki pomocnicze gminy nie tworzą własnych budżetów, a gospodarkę finansową prowadzą w ramach budżetu gminy²¹.

Miasto Szczecin wydaje środki z budżetu na zapewnienie bieżącej działalności rad osiedli. Wielkość środków przekazanych w latach 2013–2015 zobrazowano w tabeli 6. Środki ujęte w tabeli pod pozycją „Wydatki na organizację festynów i spotkań z mieszkańcami” uzyskane zostały w formie darowizn na organizację festynów, imprez świątecznych i spotkań z mieszkańcami. Zostały one wykorzystane zgodnie z wolą darczyńców.

Tabela 6. Wydatki na działalność statutową rad osiedli w Szczecinie w latach 2013–2015 (zł)

	2013	2014	2015
Zapewnienie bieżącej działalności rad osiedli	1 337 376,00	1 282 347,00	1 389 409,00
Wydatki na organizację festynów i spotkań z mieszkańcami	20 430,00	34 841,00	28 633,00
Razem	1 357 806,00	1 317 188,00	1 418 042,00
Średni koszt w przeliczeniu na mieszkańca	3,32	3,23	3,48
Średni koszt w przeliczeniu na radę osiedla	36 697,00	35 600,00	38 325,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

²⁰ M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze...*, s. 216.

²¹ Zgodnie z art. 212 ust. 1 pkt 9 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.) uchwała budżetowa określa uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy.

Z tych środków sfinansowano m.in. diety dla przewodniczących oraz członków zarządów osiedli, utrzymanie siedzib rad osiedli, zakup materiałów, artykułów biurowych i środków czystości, imprezy dla mieszkańców (spartakiady turystyczne, sportowe, turnieje osiedlowe, festyny, wieczornice historyczne, wigilie, imprezy mikołajkowe), usługi telefoniczne, opłaty za energię elektryczną, remonty siedzib rad oraz wybory do rad osiedli w 2015 roku.

Inną formą współpracy rad osiedli z Miastem Szczecin jest finansowanie ze środków budżetu miejskiego inwestycji zgłaszanych przez rady. Kwota dofinansowania, na jakie liczyć może każda jednostka pomocnicza, do roku 2014 wynosiła 100 tys. zł. W roku 2015 podniesiona została do 150 tys. zł. Wartość ta w każdym kolejnym roku wzrasta o kwotę 10 tys. zł, tak aby w 2020 roku osiągnąć docelowo poziom 200 tys. zł na radę osiedla. Co ważne, niewykorzystane środki automatycznie trafiają do budżetu w roku kolejnym. Środki wydatkowane w tym celu przez Miasto Szczecin w latach 2013–2015 obrazuje tabela 7.

Tabela 7. Współfinansowanie inwestycji rad osiedli w Szczecinie w latach 2013–2015 (zł)

	2013	2014	2015
Koszt współfinansowania inwestycji rad osiedli	3 914 420,00	4 349 039,00	4 154 134,00
Średni koszt w przeliczeniu na radę	105 795,14	117 541,59	112 273,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

Wśród inwestycji sfinansowanych ze wskazanych wyżej funduszy znalazły się w 2015 roku m.in. następujące inwestycje: doposażenie placu zabaw przy Przedszkolu Publicznym nr 11 na Osiedlu Kasztanowym; dostawa wraz z kompleksowym wyposażeniem stacji rowerowej wyposażonej w rowery Bike_S – Szczeciński Rower Miejski, zlokalizowanej przy Jeziorze Słonecznym; zagospodarowanie skweru Generała Stanisława Sosabowskiego – opracowanie dokumentacji projektowej; modernizacja przedogródków – ul. Śląska, Wielkopolska, al. Papieża Jana Pawła II; remont boiska do gry w koszykówkę przy ul. Okólnej²².

²² Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2015 r., <http://bip.um.szczecin.pl/files/C822F11FCFC04C0AA1673F8E83A7CB53/Sprawozdanie%202015.pdf> (dostęp 11.12.2016 r.).

Współpraca z mieszkańcami i urzędem miasta

Umożliwienie radom osiedli wskazywania najpilniejszych potrzeb inwestycyjnych, które następnie finansowane są ze środków Miasta Szczecin, należy ocenić pozytywnie. Przyjętym w większości jednostek pomocniczych sposobem wyboru inwestycji jest głosowanie członków rady. W części przypadków rady konsultują jednak swoje pomysły z mieszkańcami. Staje się to namiastką budżetu obywatelskiego na poziomie możliwie najbliższym mieszkańcom, wpływając w tych miejscach pozytywnie na partycypację społeczną. Na konsultacje zdecydowali się m.in. radni osiedli Majowe i Słoneczne. Odbywały się one w formie tradycyjnej (ankiety wrzucane do skrzynek pocztowych mieszkańców) oraz elektronicznej (ankieta na portalach społecznościowych). Nad usankcjonowaniem konsultacji z mieszkańcami pracuje również Rada Osiedla Arkońskie-Niemierzyn.

Dużym ułatwieniem w kontaktach rad osiedli z mieszkańcami są nowoczesne technologie. W ramach strony internetowej Urzędu Miasta Szczecin www.szczecin.pl funkcjonuje zakładka dotycząca jednostek pomocniczych. Każda z nich ma własną podstronę www.osiedla.szczecin.pl, na której znaleźć można: informacje na temat składu osobowego rad; protokoły z posiedzeń i sprawozdania z działalności rady; uchwały rady; statut osiedla oraz informacje o wydarzeniach osiedlowych.

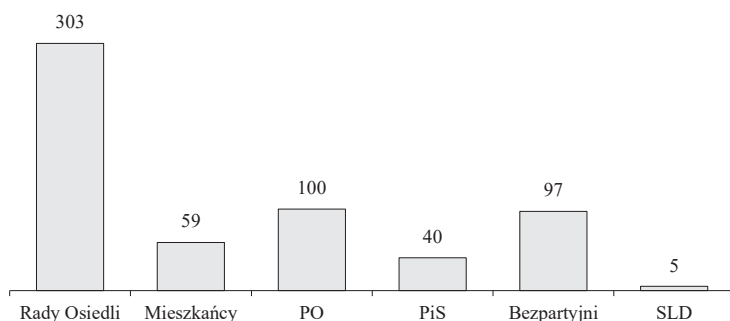
Zauważalne jest jednak, że portal mimo dużego potencjału ma wyraźne wady. Na stronie głównej szczecińskiego magistratu brakuje bezpośredniego odnośnika do rzeczonyj strony dotyczącej rad osiedlowych. Ponadto wszelkie informacje zamieszczane są przez pracowników urzędu miasta z dużym, bo sięgającym ponad pół roku, opóźnieniem.

Biorąc to pod uwagę, rady osiedli prowadzą własne profile na Facebooku, aby zapewnić lepszy kontakt z mieszkańcami. Na taką formę informowania o podejmowanych uchwałach, nadchodzących spotkaniach i imprezach, a także problemach dotyczących społeczności lokalnej zdecydowało się 28 jednostek pomocniczych²³. Pozostałe jednostki kontaktują się z mieszkańcami za pomocą konwencjonalnych metod.

²³ Dotyczy osiedli: Wielgowo-Sławociesze-Zdunowo, Kijewo, Załom-Kasztanowe, Dąbie, Słoneczne, Majowe, Bukowe-Kłęskowo, Zdroje, Podjuchy, Międzyodrze-Wyspa Pucka, Pomorzany, Gumieńce, Nowe Miasto, Turzyn, Śródmieście-Zachód, Stare Miasto, Niebuszewo-Bolinko, Łęknno, Pogodno, Krzekowo-Bezrzecze, Głębokie-Pilchowo, Arkońskie-Niemierzyn, Drzetowo-Grabowo, Osów, Warszewo, Niebuszewo, Żelechowa, Stołczyn.

Osiedlowe rady kojarzone są przez mieszkańców z imprezami i festynami. Każdego roku wydarzenia takie organizowane są przez wszystkie jednostki pomocnicze. Co ciekawe, w ostatnim czasie rady składają do urzędu miasta wspólne wnioski o dofinansowanie imprez angażujących i integrujących mieszkańców z kilku osiedli. Przykładem takiego działania jest m.in. zorganizowana w 2016 roku impreza „Kino pod chmurką”. Ta inicjatywa rad osiedli: Gumieńce, Majowe, Stare Miasto, Niebuszewo oraz Drzetowo-Grabowo uzyskała dofinansowanie Komisji Inicjatyw Społecznych Rady Miasta Szczecin w wysokości 20 000 zł²⁴.

Rady osiedli uczestniczą w konstruowaniu budżetu miasta. W roku 2016 zgłoszone zostały łącznie 604 wnioski do budżetu miejskiego na kolejny rok. Aż 303 z nich przedstawione były przez przedstawicieli rad osiedlowych. Poza radami osiedli, na specjalnie przygotowanych przez Urząd Miasta Szczecin drukach, wnioski składać mogli mieszkańcy, organizacje pozarządowe, komisje merytoryczne Rady Miasta Szczecin i kluby radnych. Rozkład przyjętych przez magistrat wniosków przedstawiono na wykresie 2.



Wykres 2. Wnioski do budżetu Miasta Szczecin na rok 2017 – podział na zgłaszających

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Szczecin.

²⁴ *Wakacyjny wysyp letnich kin. Będą nawet osiedlowe seanse*, <http://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/1,34959,20151702,wakacyjny-wysyp-letnich-kin-beda-nawet-osiedlowe-seanse.html> (dostęp 12.12.2016 r.).

Podsumowanie

Analiza funkcjonowania jednostek pomocniczych Szczecina skłania do stwierdzenia, że ich znaczenie w zarządzaniu organizmem miejskim jest znikome. Pomimo zwiększanych w ostatnim czasie nakładów budżetowych na funkcjonowanie rad osiedlowych ich organy wciąż jedynie w niewielkim stopniu decydują o przeznaczeniu miejskich pieniędzy. Ma to bezpośrednie przełożenie na zainteresowanie mieszkańców działalnością jednostek pomocniczych.

Głównym zadaniem, przed którym postawione zostały rady osiedli, jest poprawa aktywności mieszkańców oraz zwiększenie ich odpowiedzialności za osiedle. Choć w wielu przypadkach jednostki skutecznie potrafią reprezentować interesy małych społeczności, nie potrafią przyciągnąć do siebie mieszkańców, których zrażają ich znikome i nieprecyzyjnie określone kompetencje. Opiniotwórcza, i w wyrażnie ograniczonym stopniu inicjatywna, rola, jaką pełnią rady, sprawia, że mieszkańcy jako partnera do rozmów zdają się wybierać radę miasta lub bezpośrednio magistrat. Dochodzi bowiem do sytuacji, że w wielu przypadkach rola i zakres działalności rad nie są dla mieszkańców zrozumiałe. Na poprawę tej sytuacji nie wpływa z pewnością brak informowania mieszkańców przez urząd miasta o kompetencjach jednostek pomocniczych. Kampania medialna przeprowadzona przed wyborami do rad osiedli w 2015 roku pozytywnie wpłynęła na frekwencję wyborczą, jednak była elementem jednorazowym.

Śród zalet funkcjonowania szczecińskich rad osiedli należy wymienić realny wpływ na część mniejszych inwestycji. Rady każdego roku mają do wykorzystania budżet inwestycyjny, który – zgodnie z obietnicą prezydenta miasta – każdego roku jest zwiększany, tak aby w najbliższej perspektywie osiągnąć kwotę 200 tys. zł rocznie na każdą jednostkę pomocniczą. Środki te, choć niewielkie w skali całego budżetu miejskiego, w części jednostek pełnią funkcję mobilizacyjną dla mieszkańców, którzy o ich przeznaczeniu mogą decydować w organizowanych przez rady quasi-konsultacjach.

Rady mają również możliwość zgłaszania projektów do budżetu miejskiego. Projekty nie są wiążące dla organu tworzącego budżet, jednak pozwalają uzyskać wyraźny pogląd na potrzeby mieszkańców. Podobną możliwość ma też każdy z mieszkańców. Wziąwszy jednak pod uwagę znacznie większą liczbę wniosków przygotowanych i przedłożonych przez przedstawicieli rad, można stwierdzić, że jednostki pomocnicze mogą znacznie skuteczniej lobbować za poszczególnymi inwestycjami.

Rady osiedli w dużym stopniu skupiają się na pełnieniu funkcji integracyjnej. Jednostki organizują imprezy sportowe i kulturalne, w które angażowani są mieszkańcy. Z budżetów rad finansowane są zawody sportowe, festyny, spotkania tematyczne, wyjazdy do innych miast, a także różnego rodzaju imprezy plenerowe.

Rady powstały jako łącznik między organami jednostek samorządu lokalnego i mieszkańcami, odgrywając – w myśl zasady subsydiarności – istotną rolę zarówno w urbanizacji dzielnic, osiedli, okręgów, jak i organizacji usług publicznych. Przykład Szczecina pokazuje, że określenie to postawione zostało wyraźnie na wyrost. Powodem tego ponownie wydają się niewielkie kompetencje przyznane jednostkom pomocniczym. Jest to również przyczyną niepełnego wykorzystywania jednostek pomocniczych przez Miasto Szczecin.

Bibliografia

- Augustyniak M., *Jednostki pomocnicze gminy*, Warszawa 2010.
- Jednostki pomocnicze w polskich gminach. Pozycja, funkcje i wyzwania*, red. A. Jarosz, B. Springer, Zielona Góra 2014.
- Kowalewski M., *Organizowanie miejskiego aktywizmu w Polsce: Kongres Ruchów Miejskich*, socialspacejournal.eu.
- Strzelecki A., *Aktywność obywatelska jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego*, „Zarządzanie Publiczne” 2013, nr 3 (23).
- Szewc A., Jyż G., Pławcecki Z., *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Trykozko R., *Model uprawnień jednostki pomocniczej w procesach planowania i wykonywania budżetu gminy*, Warszawa 2014.
- Aktywność społeczno-polityczna Polaków*, Warszawa 2016 (Komunikat z Badań – CBOS, 16/2016).
- Krajowa Polityka Miejska 2023*, https://www.mr.gov.pl/media/10252/Krajowa_Polityka_Miejska_20-10-2015.pdf.
- Rządowy Raport „Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe*, Warszawa 2009.
- Samorząd terytorialny w pigułce*, Fundacja Stefana Batorego, <http://www.maszglyos.pl/wp-content/uploads/2015/05/Samorzad-terytorialny-w-pigulce.pdf>.
- Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2015 r., <http://bip.um.szczecin.pl/files/C822F11FCFC04C0AA1673F8E83A7CB53/Sprawozdanie%202015.pdf>.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 ze zmianami).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885 ze zmianami).

Uchwała Nr V/133/07 Rady Miasta Szczecin z dnia 23 lutego 2007 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia wyborów do rad osiedli w Gminie Miasto Szczecin (Ordynacja wyborcza) (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 32 z 2007 r. poz. 473) zm. Uchwałą Nr V/59/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 17 lutego 2015 r.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 15 kwietnia 2014 r. (II SA/Bd 255/14).

www.szczecin.pl.

www.osiedla.szczecin.pl.

ABSTRAKT

Artykuł stanowi próbę analizy funkcjonowania samorządowych jednostek pomocniczych w Szczecinie. Celem pracy jest zbadanie podstawy prawnej i trybu wyborów do szczecińskich rad osiedli oraz ich zadań i kompetencji. W artykule opisano zależność między obowiązującą ordynacją wyborczą do rad osiedli a wynikami uzyskiwanymi przez kandydatów zrzeszonych w blokach wyborczych i startujących samodzielnie.

Kluczowe jest również ukazanie relacji, zarówno pod względem prawnym, jak i finansowym, które zachodzą między jednostkami pomocniczymi a organem stanowiącym. W artykule zawarta jest również próba odpowiedzi na pytanie, czy przy obecnym stanie prawnym funkcjonowanie rad osiedli może być efektywne i skutecznie wpływać na rozwój partycypacji publicznej wśród mieszkańców.

COUNCILS OF HOUSING ESTATES – A CHANCE FOR THE DEVELOPMENT OF LOCAL SELF-GOVERNING, EXEMPLIFIED WITH SZCZECIN

ABSTRACT

The article is an attempt to analyse the self-governing auxiliary units in Szczecin. The purpose of the analysis is to define the legal basis for the elections for the Szczecin councils of housing estates, and their tasks and responsibilities. The article depicts the relation between the legally binding elections statute for the councils of housing estates and the results obtained by the individual candidates and the ones running in groups.

The key question is to reveal the relation between auxiliary units and the constituting body, from the point of view both legal and financial. The article also includes an attempt to answer the question whether the existing legal situation allows the housing estates to effectively enhance the development of public participation of the inhabitants.